KWARTELWEG WAPENVELD

MASTERPLAN BEGRAAFPLAATS

30 APRIL 2025

INHOUD

1	INLEIDING	3
2	VIGEREND OMGEVINGSPLAN	4
3	GESCHIEDENIS Oprichting Overname	5
4	RUIMTELIJKE ANALYSE Padenstructuur / routing Groenstructuur Bebouwing Grafcultuur / symboliek Samenvatting Overzicht deelgebied 1 Overzicht deelgebied 2 Overzicht deelgebied 3	7
5	VISIEVORMING - EENHEID IN VERSCHEIDENHEID	14
6	AANPAK	15
7	ONTWERP Plankaart Groenstructuur Verhardingen Deelgebied 1 Deelgebied 2 Deelgebied 3	16
8	BRONNEN	22
	Colofon	

Begraafplaats Wapenveld

1. INLEIDING

De gemeente Heerde streeft ernaar de begraafplaats in Wapenveld toekomstbestendig te maken. Daarvoor krijgt de begraafplaats een kwaliteitsimpuls en wordt de begraafplaats uitgebreid met ruimte voor nieuwe graven. Gemiddeld worden er circa 15 tot 25 graven per jaar uitgegeven, zonder ingrijpen betekent dit dat de begraafplaats binnen enkele jaren vol raakt.

De begraafplaats is gelegen aan de dorpsrand van Wapenveld, in de gemeente Heerde. Het gebied is grofweg ingeklemd tussen de Kwartelweg, de Groteweg en de erfgrenzen van de woningen aan de Nachtegaalweg. Aan de oostzijde vormt het snelfietspad tussen Hattem, Wapenveld en Heerde de begrenzing van de begraafplaats. De gemeente Heerde is sinds 1949 eigenaar van de begraafplaats.

Voorliggend rapport bevat het masterplan voor de begraafplaats in Wapenveld. Onderdeel van dit masterplan is een historische en ruimtelijke analyse, uitgewerkt in de hoofdstukken 3 en 4. Hoofdstuk 5 bevat een visie voor de inrichting van de begraafplaats. In hoofstuk 6 worden op hoofdlijnen de benodigde ruimtelijke ingrepen genoemd die de basis vormen voor het ontwerp. In hoofdstuk 7 wordt het ontwerp gepresenteerd als geheel en vervolgens per deelgebied.

Ligging begraafplaats
(Donkergroen)

2. VIGEREND OMGEVINGSPLAN

Op de locatie van de begraafplaats Wapenveld is het bestemmingsplan 'Wapenveld - Dorp' van kracht. Dit omgevingsplan is vastgesteld op 16-04-2007 en onderdeel van het tijdelijk deel van het omgevingsplan.

De begraafplaats is gelegen op de percelen HDE00-C-5275 en HDE00-C-6618. Beide percelen zijn in eigendom van de gemeente Heerde. Ook de voormalige beheerderswoning (huisnummer 36) is in eigendom van de gemeente. De uitbreiding van de begraafplaats kan dus plaatsvinden zonder de aankoop van gronden.

Nieuwe graven worden gerealiseerd door in- en uitbreiding van de begraafplaats. De uitbreiding vindt plaats op de huidige (vrachtwagen) parkeerplaats. Dit vereist geen wijziging van het omgevingsplan.

- Maatschappelijk - Begraafplaats
- Wonen
- Tuin
- Perceel HDE00-C-5275
- Perceel HDE00-C-6618
- Beheerderswoning, huisnummer 36
- Uitbreidingslocatie ter plaatse van huidige parkeerplaats

Bestemmingen op de begraafplaats Wapenveld

3. GESCHIEDENIS

Wapenveld
De naam Wapenveld stamt af van het woord 'Wapel' dat 'moeras' betekent. Wapenveld ligt onderaan de stuwwal, relatief laag in het landschap. Van oudsher is Wapenveld een agrarisch dorp. De overwegend arme bevolking bestond voornamenlijk uit arbeiders. Ontwikkelingen als de komst van een papierfabriek (1839), de aanleg van het Apeldoorns Kanaal en de spoorlijn richting Apeldoorn vormden een stimulans voor de ontwikkeling van Wapenveld. Voor de Tweede Wereldoorlog telde Wapenveld nog geen 1000 inwoners, na de Tweede Wereldoorlog nam het aantal inwoners snel toe. Vandaag de dag telt Wapenveld ruim 6000 inwoners.

De informatie over de geschiedenis van de begraafplaats is afkomstig van het streekarchief Epe, Hattem en Heerde, de 'Quickscan Cultuurhistorische Waarden Gemeentelijke Begraafplaats Wapenveld' opgesteld door Bureau Funeralia en de 'Cultuurhistorische Quickscan Groteweg 36 Wapenveld' opgesteld door Choufour Bouwhistorie.

Oprichting begraafplaats
De begraafplaats in Wapenveld is tot stand gekomen door een verenigde bevolking. Tientallen inwoners van Wapenveld ondertekenden in 1866 een brief waarin ze de noodzaak tot een begraafplaats in Wapenveld uiteenzetten. In hun ogen was de afstand tot de begraafplaats in Heerde te groot. Een locatie was snel gevonden en al in 1867 stemde de gemeenteraad in met het voorstel. 1867 is het jaar waarin de begraafplaats werd opgericht.

De grond die ontwikkeld moest worden tot begraafplaats was in eigendom van 'de buurt Wapenveld en consorten'. Er werd een bestuur benoemd bestaande uit drie bestuursleden. Het bestuur kreeg de taak de begraafplaats te beheren met gelden verkregen uit kapitaalbeleggingen. De gemeente droeg bij aan de oprichtingskosten. Op een gietijzeren bord nabij de huidige entree van de begraafplaats staan de namen van de drie leden van de vereniging vermeld.

Naast deze vereniging was er ook een begrafenisvereniging genaamd: 'Begrafenisvereniging De Laatste Eer te Wapenveld'. Deze vereniging had geen zeggenschap over de begraafplaats maar verzorgde uitvaarten.

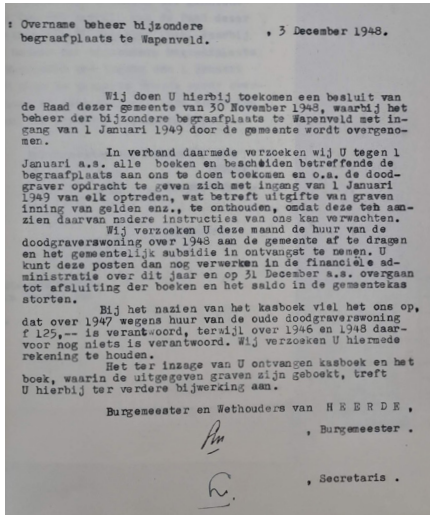
Uit de archiefstukken kan niet geconcludeerd worden dat de begraafplaats toebehoorde bij een kerkgemeenschap. Het beheer werd uitgevoed door de vereniging waardoor gesproken moet worden van een 'particuliere begraafplaats'.

De oprichters van de begraafplaats

Overname begraafplaats
Beperkte inkomsten en groeiende uitgaven leidden er toe dat de vereniging in geldproblemen kwam. In 1923 was er een schuld van 1.950 gulden ontstaan. Door de geldproblemen ontstond er een achterstand in het onderhoud van de begraafplaats. In 1947 beklaagt het bestuur van de V.V.V. zich over de staat van de begraafplaats. Hierop besluit de gemeente-architect onderzoek te doen en concludeert dat ingrijpen door de gemeente noodzakelijk is wegens het slechte onderhoud en de tekortschietende administratie. Het duurt tot januari 1949 voordat de vereniging haar werkzaamheden neerlegt. De gemeente neemt de taken over en hiermee wordt de bijzondere begraafplaats een gemeentelijke begraafplaats.

Aanleg
De sobere Veluwse grafcultuur en de arme oorsprong van Wapenveld hebben hun weerslag gehad op de aanleg van de begraafplaats. Hoofdstuk 4 gaat in op de ruimtelijke opzet van de begraafplaats.

: Overname beheer bijzondere begraafplaats te Wapenveld. , 3 December 1948.

Wij doen U hierbij toekomen een besluit van de Raad dezer gemeente van 30 November 1948, waarbij het beheer der bijzondere begraafplaats te Wapenveld met ingang van 1 Januari 1949 door de gemeente wordt overgenomen.

In verband daarmede verzoeken wij U tegen 1 Januari a.s. alle boeken en bescheiden betreffende de begraafplaats aan ons te doen toekomen en o.a. de doodgraver opdracht te geven zich met ingang van 1 Januari 1949 van elk optreden, wat betreft uitgifte van graven inning van gelden enz., te onthouden, omdat deze teh aanzien daarvan nadere instructies van ons kan verwachten.

Wij verzoeken U deze maand de huur van de doodgraverswoning over 1948 aan de gemeente af te dragen en het gemeentelijk subsidie in ontvangst te nemen. U kunt deze posten dan nog verwerken in de financiële administratie over dit jaar en op 31 December a.s. overgaan tot afsluiting der boeken en het saldo in de gemeentekas storten.

Bij het nazien van het kasboek viel het ons op, dat over 1947 wegens huur van de oude doodgraverswoning f 125,-- is verantwoord, terwijl over 1946 en 1948 daarvoor nog niets is verantwoord. Wij verzoeken U hiermede rekening te houden.

Het ter inzage van U ontvangen kasboek en het boek, waarin de uitgegeven graven zijn geboekt, treft U hierbij ter verdere bijwerking aan.

Burgemeester en Wethouders van H E E R D E ,

, Burgemeester .

, Secretaris .

1948 - Collegebesluit: overname beheer begraafplaats (Streekarchief Epe)

Begraafplaats aangeduid op kaartmateriaal uit omstreeks 1890 (Topotijdreis)

4. RUIMTELIJKE ANALYSE

Dit hoofdstuk bevat een ruimtelijke analyse van de begraafplaats in Wapenveld. De karakteristiek van de begraafplaats wordt beschreven aan de hand van vier gangbare ruimtelijke componenten van begraafplaatsen:

- *Padenstructuur / routing;*
- *Groenstructuur;*
- *Bebouwing;*
- *Grafcultuur en symboliek.*

De waterstructuur wordt buiten beschouwing gelaten omdat de ruimtelijke impact van water beperkt is op de begraafplaats. Door de relatief hoge ligging en goed doorlatende bodem is er geen structuur van oppervlaktewater zoals sloten en wadi's aanwezig.

Gevormd door uitbreidingen

Het oudste gedeelte (deelgebied 1 op kaart) van de begraafplaats is ontworpen en aangelegd in de tijd dat de begraafplaats in particuliere handen was (vóór 1949). Deze delen kenmerken zich door een sobere opzet met volwassen boombeplanting.

Sinds de overname door de gemeente zijn er twee uitbreidingen gerealiseerd. Deze eigendomswijziging komt ruimtelijk tot uiting op de begraafplaats. De verschillende uitbreidingen zijn herkenbaar en vormen deelgebieden met elk een eigen karakteristiek op de begraafplaats.

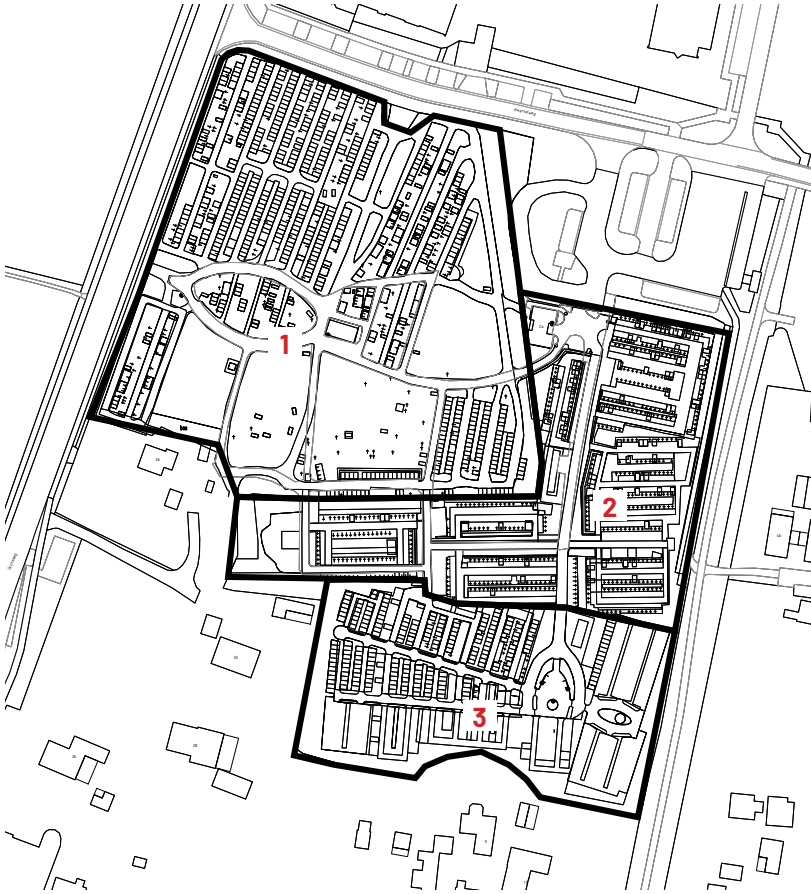
Hoewel de gehele begraafplaats in Wapenveld een zekere rechtlijnige structuur kent, is de leesbaarheid er door de diverse uitbreidingen over de jaren op achteruit gegaan.

Padenstructuur / routing

Het oudste deel van de begraafplaats (deelgebied 1) is opgezet aan de hand van een eenvoudige, duidelijk herkenbare padenstructuur. Vanaf de toegangspoort ligt een keerlus waaraan een baarhuisje is gekoppeld. De overledene werd per paard en wagen de begraafplaats opgereden en opgebaard in het baarhuisje. Het paard en wagen vervolgde zijn weg over de keerlus om de begraafplaats voorwaarts weer te verlaten. Haaks op dit ovaalvormige pad liggen smallere paden waaraan de graven liggen. Deze paden zijn vervaardigd uit een halfverharding en kennen geen kantopsluiting. Na de overname zijn de velden ten noorden van de keerlus heringedeeld. Vermoedelijk ging dit gepaard met de aanleg van paden en lagen voor die tijd de graven ook hier in het gazon. Kenmerkend is dat deze paden een noord-zuidoriëntatie hebben.

Op de begraafplaats komen paden van gazon, halfverharding, elementverharding en asfalt voor

Opdeling van de begraafplaats in deelgebieden. Deelgebied 1 is het oudste deel, deelgebied 2 vormt de uitbreiding van deelgebied 1 en deelgebied 3 de meest recente uitbreiding. De deelgebieden hebben ieder een eigen karakteristiek.

De oriëntatie gecombineerd met het open middendeel van het de keerlus geven het oudste deel van de begraafplaats een herkenbare structuur.

Na verplaatsing van de entree naar de Kwartelweg veranderde de hiërarchie in de padenstructuur. De primaire route vanaf de ingang naar het ovaalvormige pad kwam nu vanuit het noorden vanaf de Kwartelweg waardoor de keerlus haaks op de primaire route kwam te staan.

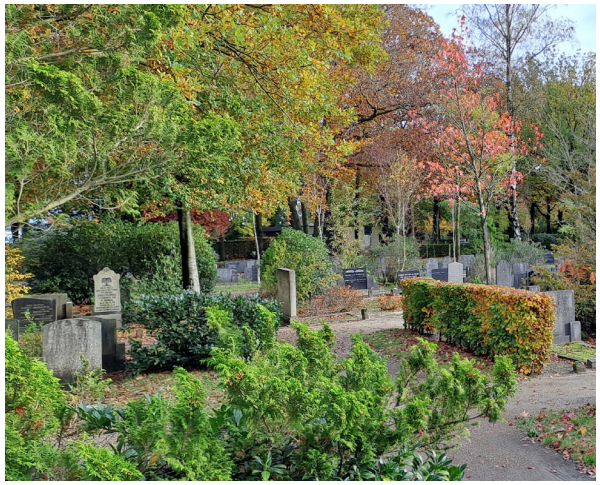
Latere uitbreidingen (deelgebieden 2 & 3) kenmerken zich door een primair pad waarop secundaire paden aantakken. Graven zijn voornamenlijk (maar niet uitsluitend) aan de secundaire paden gekoppeld. Opvallend is echter de diversiteit aan verhardingen die voorkomt op de begraafplaats. Paden zijn vervaardigd in halfverharding, asfalt en elementverharding. In de meest recente uitbreiding (deelgebied 3) is gekozen om geen verharding tussen de graven aan te brengen. Hier liggen de graven in het gazon.

Hoewel de padenstructuur onderhevig is geweest aan verrommeling over de jaren heen is de vormentaal wel hoofdzakelijk in stand gebeven. De structuur kenmerkt zich in zowel het oude als nieuwe gedeelte door rechtlijnigheid met hoofd- en zijpaden. Organisch gevormde paden als gebruikelijk in bijvoorbeeld de Engelse landschapsstijl komen niet voor. Wat echter ontbreekt is een duidelijke route over de begraafplaats en een eenduidig onderscheid tussen primaire en secundaire paden.

Groenstructuur

Door de sobere Veluwse grafcultuur kent de begraafplaats van oorsprong geen duidelijk ontworpen groenstructuur. Ook over de jaren heen is er geen eenduidige groenstructuur ontwordpen die de deelgebieden met elkaar verbindt. Het belangrijkste groen wordt gevormd door de volwassen boombeplanting. Met name in het oudste gedeelte staan veel beeldbepalende bomen van de eerste grootte zoals een oude treurbeuk.

In de latere uitbreidingen staan minder bomen. De boombeplanting beperkt zich hier vooral tot laanbeplanting langs de paden. Tussen de graven komen nauwelijks bomen meer voor. Door minder bomen en het toevoegen van strakke scheerhagen is het beeld van de recentere delen monotoner en uniformer.

Volwassen (boom)beplanting in het oudste deel van de begraafplaats

Herkenbaar is de oude laan die diagonaal over de begraafplaats loopt. Dit was de oorspronkelijke begrenzing van de begraafplaats, de laan eindigd onopvallend tussen graven. Deze laan is nog steeds duidelijk herkenbaar en heeft daarmee een zekere cultuurhistorische waarde.

De oude laan als restant van de oorspronkelijke grens van de begraafplaats

Op de begraafplaats komen paden van gazon, halfverharding, elementverharding en asfalt voor

Bebouwing

De beheerderswoning, het huidige beheerdersgebouw en het baarhuisje vormen tezamen het ensemble aan bebouwing op de begraafplaats. Daarnaast is de poort van de voormalige entree aan de Kwartelweg van belang. Nabij de huidige entree staat het beheerdersgebouw. Dit bouwwerk dient deels als kantine en kantoor voor de beheerder en deels als opslag voor werkmateriaal en -materieel. Centraal in het oude deel van de begraafplaats staat een voormalig baarhuisje. Beide gebouwen hebben een prominente plaats op de begraafplaats. Ogenschijnlijk buiten de begraafplaats maar op hetzelfde perceel staat de voormalige beheerderswoning.

De beheerderswoning (ook wel grafdelverswoning of doodgraverswoning genoemd) is gelegen aan de Groteweg nr. 36 en heeft zowel een functionele als ruimtelijke relatie met de begraafplaats. Van oudsher woonde hier de grafdelver die begrafenissen begeleidde. De oorspronkelijke beheerderswoning is gesloopt en in 1933 is in opdracht van de gemeente Heerde de huidige beheerderswoning gebouwd. De woning is gebouwd in de traditionalistische bouwstijl en is met de hoofdentree georiënteerd op de begraafplaats. Omstreeks 1987 ging de grafdelver met pensioen en verloor de woning haar oorspronkelijke functie.

Het huidige beheerdersgebouw is gelegen nabij de huidige entree en stamt uit de jaren ‘60 van de vorige eeuw. Vanaf de entree oogt het gebouw gesloten en niet uitnodigend. De architectuur met dichte gevels en een terugvallende, raamloze entree is hier de oorzaak van. Vermoedelijk was het gebouw oorspronkelijk gekoppeld aan de oude laan en het oudste deel van de begraafplaats. Aan deze zijde zijn ramen en meerdere entrees te vinden.

Het voormalig baarhuisje is gelegen aan de keerlus. Via de keerlus is het bouwwerk gekoppeld aan de oorspronkelijke entree van de begraafplaats. Het huidige baarhuisje is niet origineel, in de tweede helft van de vorige eeuw is een nieuw baarhuisje gebouwd. Het nieuwe baarhuisje kent een gesloten, sobere architectuur zonder herkenbare openslaande deuren die kenmerkend zijn voor baarhuisjes.

Voormalige beheerderswoning Groteweg 36

Het huidige beheerdersgebouw (links) en het baarhuisje (rechts)

Oorspronkelijke entree (Groteweg), voormalige entree (Kwartelweg)

De entree tot de begraafplaats heeft niet altijd op de huidige plek gelegen. De oorspronkelijke entree lag aan de Groteweg, dat destijds niet meer was dan een zandpad. Later kwam de entree aan de Kwartelweg te liggen. Deze entree heeft dezelfde uitstraling als de oorspronkelijke entree aan de Groteweg. Het metselwerk van de poort oogt vergelijkbaar en de metalen poort oogt zelfs identiek. Zeer waarschijnlijk is het oorspronkelijke toegangshek verplaatst van de Groteweg naar de Kwartelweg. De smeedijzeren poort bevat geen specifieke funeraire elementen.

De huidige entree ligt nog steeds aan de zijde van de Kwartelweg. Echter, door de ligging van de parkeerplaatsen en de vrachtwagenparkeerplaats ligt de entree op enige afstand.

Grafcultuur / symboliek

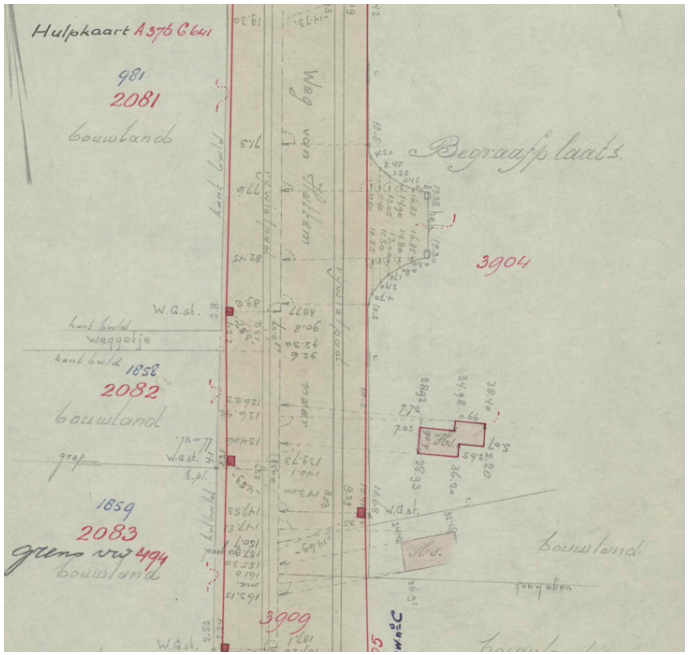
De meeste grafmonumenten op de begraafplaats komen uit de tweede helft van de vorige eeuw, na de overname door de gemeente Heerde. De grafmonumenten van plaatstaal zijn typerend voor een arme grafcultuur. Vóór de overname waren veel grafmonumenten van hout. Slechts enkele zijn overgebleven en staan tegen de stam van de treurbeuk opgesteld.

Samenvatting

De Veluwse grafcultuur en de arme oorsprong van Wapenveld uit zich in het oude gedeelte in een sobere opzet en uitstraling. De ruimtelijke kwaliteit komt in grote mate van het volwassen groen.

Met het tweemaal verplaatsen van de entree en door diverse uitbreidingen met ieder een eigen uitstraling is de leesbaarheid van de begraafplaats afgenomen over tijd. Er is een soort lappendeken ontstaan waarin drie deelgebieden te onderscheiden zijn (zie het kaartje op p. 7). De deelgebieden wijken af in ruimtelijke opzet, groenstructuur en materialisatie. Ook ontbreekt er een logische samenhang, een ruimtelijke drager die de verschillende delen verbindt.

De bebouwing op de begraafplaats is niet origineel meer. De beheerderswoning heeft door de gaafheid en oriëntatie een sterke functioneel-ruimtelijke relatie met de begraafplaats en is daarmee van cultuurhistorische waarde. Dat geldt niet voor het huidige beheerdersgebouw en de oorspronkelijke toegangspoort. Het baarhuisje ontleent enige waarde door de prominente ligging op de begraafplaats, echter ontbreken architectonische kenmerken zoals een dubbele openslaande deur.

Kadastrale veldwerkkaart 1941-1942 van de Groteweg

Ingetogen, sobere symboliek

Karakteristiek deelgebied 1

Groenstructuur
- Voornamelijk oude boombeplanting afgewisseld met opgaande solitaire heesters
- Willekeur in situering van het groen
- Duidelijk open middengebied binnen ovaalvormig pad
- Enkele velden met solitaire bomen en willekeur in overgebleven zerken en graven
- Oude begrenzing zichtbaar door diagonale bomenlaan

Padenstructuur/routing
- Rechtlijnig, haakse padenstructuur
- Sterke, herkenbare noord-zuidoriëntatie
- Herkenbare keerlus vanaf de entree naar het baarhuisje
- Uniform materiaalgebruik: halfverharding zonder kantopsluiting

Bebouwing
- Centrale ligging baarhuisje aan keerlus
- Baarhuisje: niet origineel. Sobere, gesloten uitstraling
- Urnenzuil ingepast met een haag
- Voormalige toegangspoort Kwartelweg met gemetselde poeren: waarschijnlijk betreft het de originele poort van de Groteweg

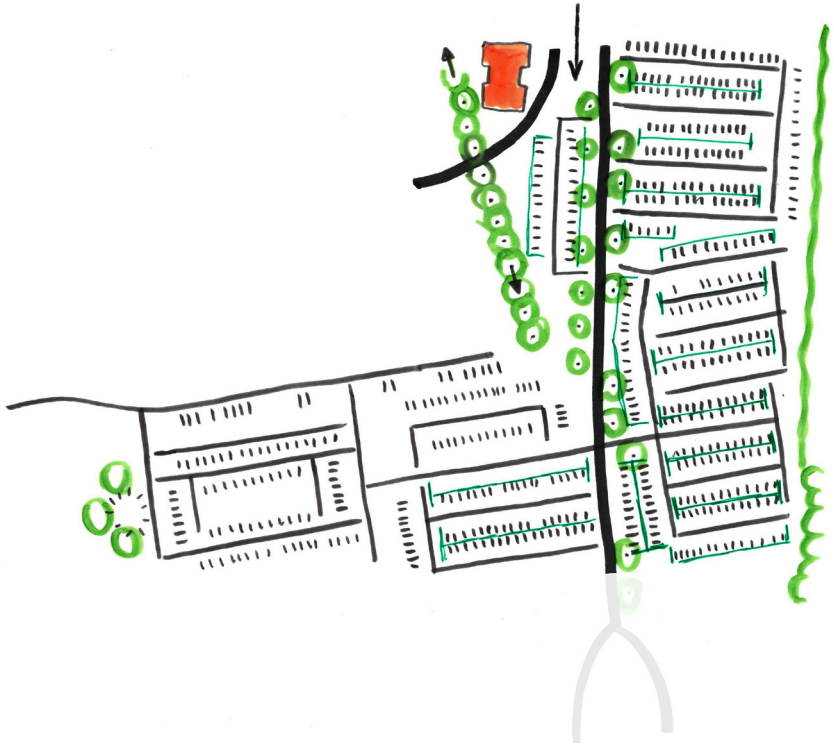

Karakteristiek deelgebied 2

Groenstructuur
- Strak geschoren, rechtlijnige taxushagen zijn beeldbepalend
- Opener, weinig boom- en heesterbeplanting
- Ruime opzet, veel afstand tussen de graven onderling en tussen de paden en de graven

Padenstructuur/routing
- Duidelijk onderscheid tussen hoofdpaden en secundaire paden
- Hoofdpad in asfalt uitgevoerd, zijpaden in halfverharding
- Oriëntatie graven hoofdzakelijk op de secundaire paden
- Paden hoofdzakelijk oost-west georiënteerd met opvallende hoekverdraaiing

Bebouwing
- Beheerdersgebouw: gesloten uitstraling, gepositioneerd met de achterkant richting de toegangspoort
- De huidige toegangspoort: laag en met klassieke details

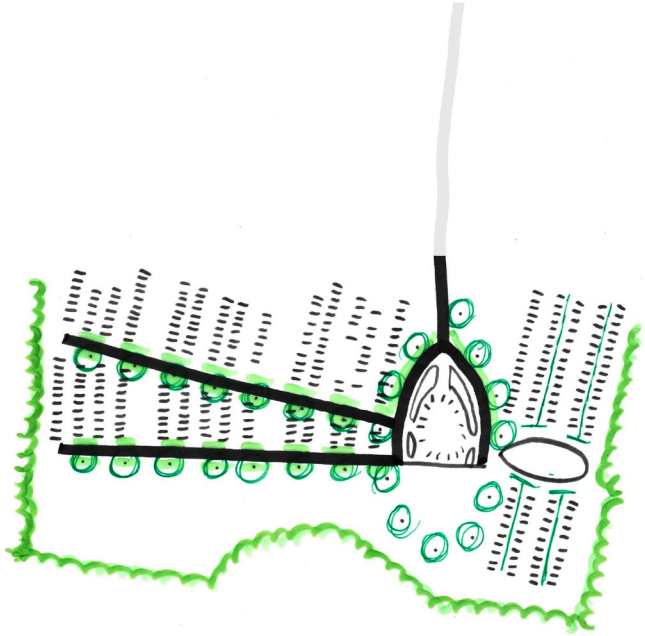

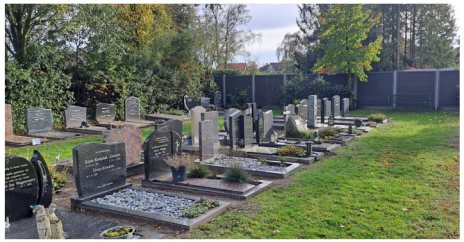
Karakteristiek deelgebied 3

Groenstructuur
- Hoofdpaden aangezet met blokhagen en laanbomen
- Geen (half)verharding maar gazon tussen de graven
- Hagen tussen de graven ontbreken

Padenstructuur/routing
- Twee doodlopende, divergerende hoofdpaden vormen de ruimtelijke dragers
- De radialen komen samen op een ‘pleintje’ met zitgelegenheden
- Ten oosten van het ovalen ‘pleintje’ ligt een secundair, ondergeschikt pleintje
- Hoofdpad deels in elementenverharding, deels in asfalt
- Secundaire paden ontbreken / zijn uitgevoerd in gazon

Bebouwing
- Er staat geen bebouwing in dit deelgebied

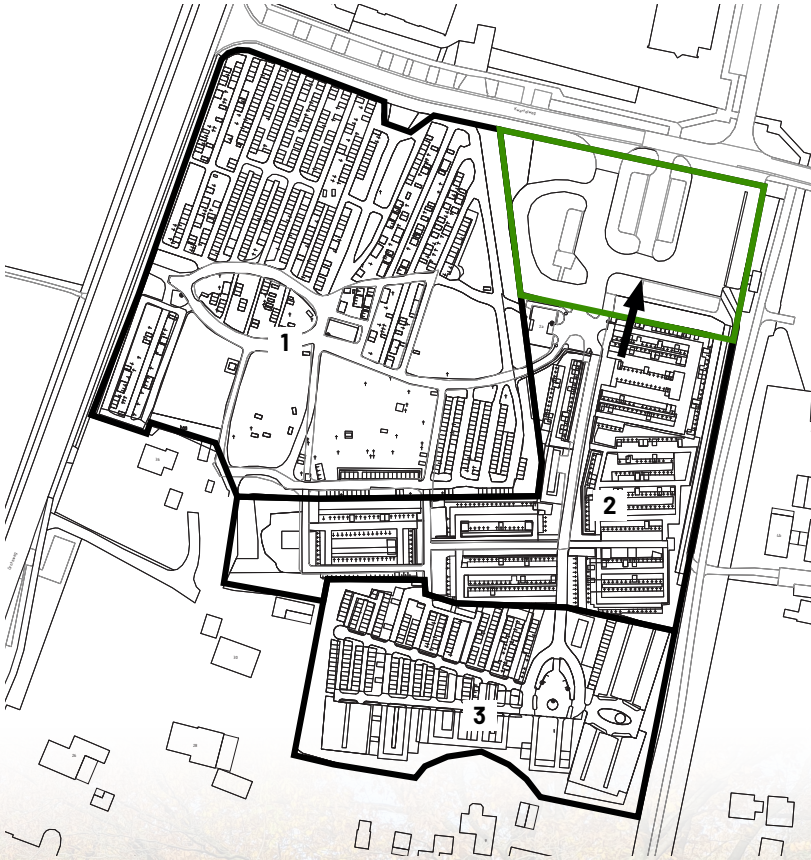

5. VISIEVORMING - 'EENHEID IN VERSCHEIDENHEID'

Bij het ontwerpen van een begraafplaats moet verder worden gekeken dan technische oplossingen. Begraafplaatsen zijn voor veel mensen plekken van troost en bezinning. Het bezoeken van het graf van een dierbare helpt in de verwerking. De rust, de historie en het volwassen groen maken begraafplaatsen tot unieke plekken. Een ontwerp dient daarom goed aan te sluiten bij de wensen en de gevoelens van bezoekers van de begraafplaats.

Sobere oorsprong
De beoogde ingrepen die plaats gaan vinden op de begraafplaats worden gedaan met respect voor de sobere, doelmatige oorsprong en de bestaande structuren en karakteristieken. De ruimtelijke ontwikkeling van de begraafplaats door de jaren heen heeft geleid tot een drietal deelgebieden met ieder een eigen sfeer en identiteit. In plaats van het creëren van nieuwe 'eilandjes' vindt de uitbreiding aansluiting op het bestaande. Zo blijven de deelgebieden te onderscheiden maar wordt de begraafplaats in Wapenveld een sterkere eenheid. Eenheid in verscheidenheid, wat zich direct vertaald naar 'in stukken en toch één geheel'.

Groen als sfeerbepaler
Van groot belang is de waardering voor het bestaande, volwassen groen op de begraafplaats. Op de begraafplaats in Wapenveld behoren met name oude bomen tot de belangrijkste sfeerbepalers. Ook in de toekomst moeten toekomstige bezoekers deze sfeer blijven ervaren.

Herdenken en bezinnen
Belangrijk is dat de begraafplaats naast de graven ruimte biedt voor herdenking en bezinning. Bomen en struiken met wisselende (herfst)kleuren, het geluid van de wind en het creëren van beschutting draagt hier in sterke mate aan bij. Ook voldoende zitplaatsen en de mogelijkheid tot het maken van een ommetje zijn hierin van belang. De begraafplaats verdient daarbij een entree die een duidelijke overgang vormt van de hectische buitenwereld naar de rustige, omsloten binnenwereld.

De uitbreiding (groen omlijnd) vindt aansluiting bij deelgebied 2 in ruimtelijke opzet en materialisatie

6. AANPAK

Over de jaren heen is een soort lappendeken ontstaan waarin verschillende deelgebieden (zie kaart op p. 7) van de begraafplaats te onderscheiden zijn. Deze deelgebieden hebben ieder een individuele ruimtelijke kwaliteit waardoor de leesbaarheid als geheel is afgenomen.

Het doel van voorliggend masterplan is om de begraafplaats toekomstbestendig te maken. Dit wordt enerzijds gedaan door de ruimtelijke kwaliteit een impuls te geven en anderzijds door nieuwe graven te realiseren door uit- en inbreiding. Om dit te bereiken is er een ontwerp gemaakt op basis van onderstaande uitgangspunten.

Ruimtelijke kwaliteit

- De ruimtelijke samenhang wordt vergroot. Een eenduidig verharde looproute vormt een ruimtelijke drager en verbindt zo de verschillende deelgebieden.
- Om de leesbaarheid van de begraafplaats te vergroten wordt de willekeur aan verhardingen teruggebracht tot een betonverharding voor de primaire padenstructuur en een halfverharding voor de secundaire padenstructuur.
- De diagonale laan vanaf de voormalige entree aan de Kwartelweg wordt vanuit cultuurhistorisch perspectief gewaardeerd. Slechte bomen worden waar nodig vervangen om de laan in de toekomst te behouden.
- Oude bomen die een gevaar vormen worden bij verwijdering gecompenseerd door nieuwe bomen. In de nieuwe uitbreiding worden ook nieuwe bomen en heesters aangeplant.
- De mogelijkheden worden verkend om het voormalig baarhuisje een nieuwe invulling te geven. Het kan een plek worden van bezinning en herdenking. De prominente ligging leent zich er goed voor.
- Er wordt een nieuwe entree gerealiseerd aan de Kwartelweg. Dit schept de nodige ruimte om de begraafplaats op de huidige parkeerplaats uit te breiden. De entree wordt geheel nieuw vormgegeven.

Uit- en inbreiding

- Als eerste wordt de begraafplaats uitgebreid op de plaats van de huidige bezoekers- en vrachtwagenparkeerplaats aan de Kwartelweg.
- Gezien de beperkte uitbreidingsmogelijkheden worden er ook extra graven gerealiseerd door inbreiding. Dit gebeurt met name op grafveldjes die nog niet volledig met graven vergeven zijn.

Uitbreidingslocaties (donkergroen) en inbreidingslocaties (lichtgroen)

7. ONTWERP

Plankaart

- Nieuwe boom / bestaande boom
- Behoud / aanvullen hagen
- Behoud / aanvullen rododendrons
- Vaste planten
- Behoud / aanvullen heesterbeplanting
- Strooiveldje
- Gazon
- Hoofdpaden
- Secundaire paden
- Pleintje
- Parkeervakken
- Fietsnietjes
- (Herplaatste) urnenzuil
- Toegangspoort
- Geschikte locatie kunstwerk / monument
- A Gedenkplaats / bezinning (voormalig baarhuisje)
- B Huidige beheerdersgebouw
- C Depot / opslag materialen

7. ONTWERP

Groenstructuur

- Nieuw aan te planten boom
- Streven: te behouden bestaande boom
- Aanbrengen vaste planten op enkele strategische plekken op de begraafplaats
- Behoud / aanvullen van opgaande heesterbeplanting
- Behoud / aanvullen rododendrons
- Strooiveldje (gazon)
- Gazon

Border van vaste planten op enkele strategische plekken

7. ONTWERP

Verhardingen

Hoofdpaden
- Gesloten verharding (beton)

Secundaire paden
- Halfverharding (granulaat / split)

Keerlus
- Halfverharding met kantopsluiting afgestemd op uitstraling betonpaden

Accent
- Elementenverharding (gebakken klinkers)

Parkeervakken
- In materialisatie aansluiten bij bestaande parkeervakken Kwartelweg

Hoofdpaden in beton, secundaire paden halfverhard, de keerlus halfverhard met kantopsluiting, een accent uitgevoerd in elementenverharding

7. ONTWERP

Deelgebied 1

De opzet van de inbreiding in deelgebied 1 sluit aan bij de bestaande noord-zuidoriëntatie van de de padenstructuur. De centraal gelegen keerlus wordt extra benadrukt door de vorm rondom aan te zetten met haagbeplanting. Vanuit het cultuurhistorisch advies blijft de keerlus halfverhard. Om de keerlus toch onderdeel te maken van de primaire padenstructuur wordt de keerlus aan de buitenzijde opgesloten met een kantopsluiting in de vorm van een band of een subtiele strekkenrij. De materialisatie van de opsluiting dient in kleur en materialisatie afgestemd te worden op de uitstraling van de betonpaden.

Nabij de oorspronkelijke entree en nabij het voormalig baarhuisje wordt een verblijfsruimte ingericht met zitgelegenheden en vaste planten. Nabij de oorspronkelijke entree aan de Groteweg is ruimte voor een kunstwerk dat verwijst naar die entree. De volgroeide rododendronbeplanting wordt zoveel mogelijk gehandhaafd en waar nodig hersteld of aangevuld.

De mogelijkheden worden verkend om het baarhuisje en nieuwe invulling te geven. Dit doet meer recht aan de historische achtergrond van het bouwwerk dan de huidige functie als opslagruimte. Het kan een grafmonument / gedenkplaats worden. De urnenzuil wordt beter ingepast en krijgt een plaats omgeven door groen.

Aan de zuidelijke perceelgrens blijft het depot liggen op de huidige locatie. De plek is bereikbaar vanaf de Groteweg en wordt aan het zicht onttrokken door volgroeide (boom) beplanting. Aandachtspunt is de aansluiting op de padenstructuur van de begraafplaats. Daarnaast dient de entree tot het depot en de voormalige beheerderswoning nader te worden uitgewerkt.

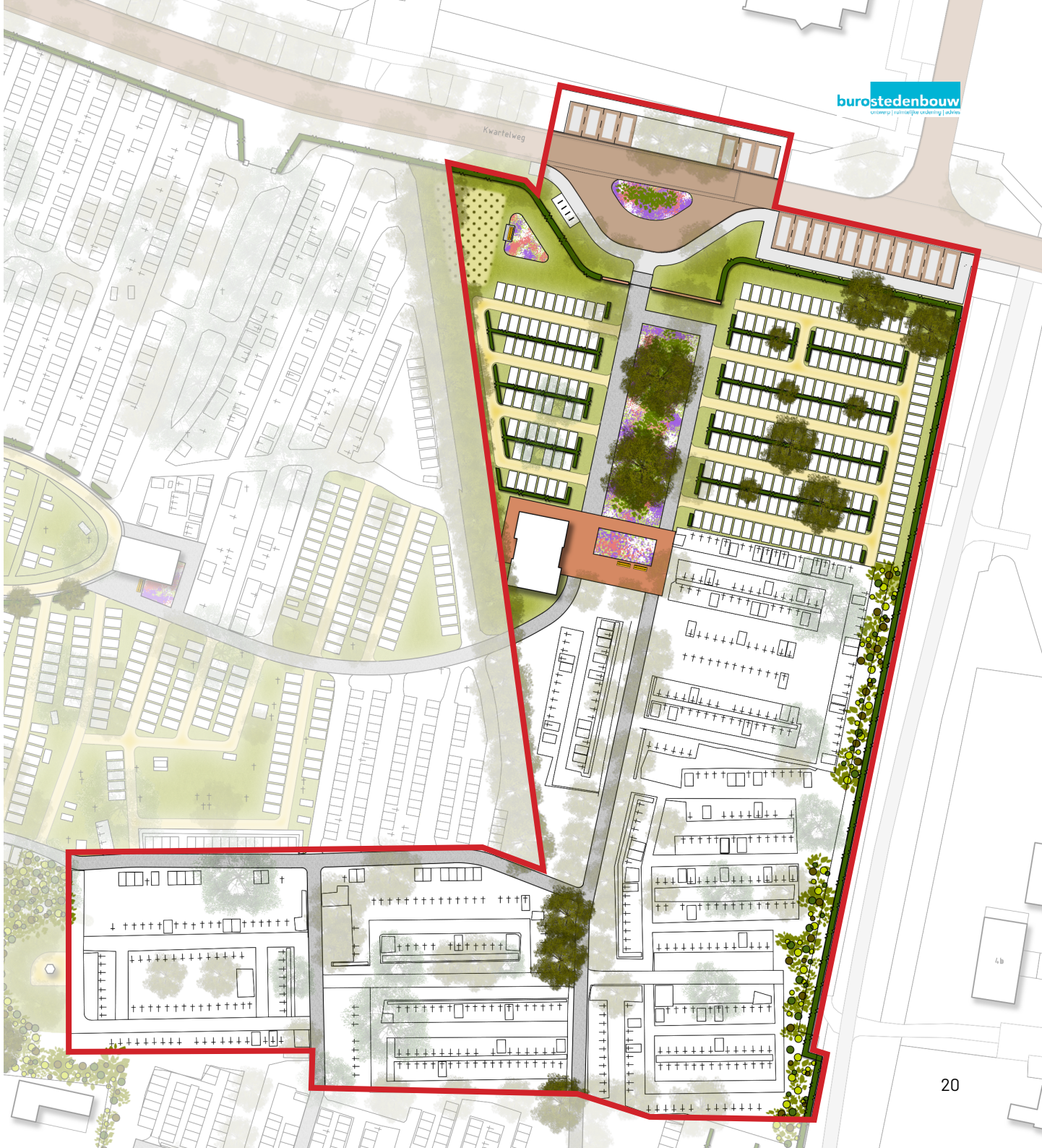
7. ONTWERP

Deelgebied 2

Deelgebied 2 omvat hoofdzakelijk de uitbreiding op de (vrachtwagen)parkeerplaats. De nieuwe entree blijft gelegen aan de Kwartelweg. Buiten de poort is ruimte vrijgehouden voor een rouwauto. Deze kan stilstaan op de 'cul-de-sac' voor de poort. De poort is omgeven door een gemetselde muur. Tezamen met de poort wordt zo een sobere, toch duidelijke entree gevormd. Circa 15 parkeerplaatsen zijn afdoende tijdens een begrafenis. In het ontwerp is met 18 parkeerplaatsen een klein parkeeroverschot meegenomen. Parkeerplaatsen zijn ruimtelijk losgekoppeld van de entree.

Binnen de poort worden bezoekers over een breed betonnen pad, langs een border met vaste planten de begraafplaats opgeleid. De graven liggen op enige afstand van dit pad. Een pleintje uitgevoerd in een onderscheidende verharding vormt een keuzemoment voor de bezoeker. De bezoeker kan het betonpad richting het zuidelijke deel van de begraafplaats nemen of afbuigen in de richting van het oudste deel. Het huidige beheerdersgebouw wordt aan het pleintje gekoppeld. De mogelijkheden worden onderzocht om het huidige beheerdersgebouw een oriëntatie mee tegeven richting de entree van de begraafplaats.

De uitbreiding vormt een logische ruimtelijke aanvulling op de bestaande karakteristiek van deelgebied 2, zowel in de oriëntatie als in de beplantings- en padenstructuur. Graven zijn gekoppeld aan secundaire, halfverharde paden en tussen de rijen graven staan taxushagen. De noord-zuid gelegen lindelaan wordt waar nodig aangevuld met enkele nieuwe bomen.

7. ONTWERP

Deelgebied 3

Deelgebied 3 kent een heldere opzet met een centrale verblijfsplek waaruit twee radialen ontspringen. De verblijfsplek wordt ingericht met hoogwaardige, vaste planten en vormt daarmee een eenheid met de overige verblijfsplekken op de begraafplaats. Oostelijk van deze verblijfsplek ligt in de huidige situatie nog een extra verblijfplek. Door deze tweede verblijfplek op te heffen wordt de ruimtelijke opzet van deelgebied 3 versterkt.

In de huidige situatie zijn de oost-west georiënteerde hoofdpaden doodlopend. Door aan het noordelijke hoofdpad een extra hoofdverbinding te realiseren richting het oudste deel kunnen bezoekers een logisch 'ommetje' maken over de begraafplaats. Er ontstaat een sterkere connectie tussen het oudste en het meest recente deel van de begraafplaats.

8. BRONNEN

- *Begraafplaatsen en grafmonumenten | Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed.* (2022, 18 mei). Geraadpleegd op 15 maart 2024, van https://kennis.cultureelerfgoed.nl/index.php/Thema/Begraafplaatsen_en_grafmonumenten

- Choufour, W. (2024). *Cultuurhistorische Quickscan Groteweg 36, Wapenveld*. Choufour Bouwhistorie.

- *Streekarchief Hattem, Epe Heerde* (z.d.). Streekarchief. (bezocht in november 2023)

- Ten Dam, R. (2025). *Quickscan Cultuurhistorische Waarden Gemeentelijke Begraafplaats Wapenveld*. Bureau Funeralia.

- *Topotijdreis: 200 jaar topografische kaarten.* (z.d.). Topotijdreis. http://www.topotijdreis.nl/

COLOFON

Buro Stedenbouw
Kerkplein 5
8121 BM Olst

T. 0570 - 230 104
E. info@burostedenbouw.nl
www.burostedenbouw.nl

Opdrachtgever : Gemeente Heerde
Projectnummer : P04277
Contactpersoon : S.W.
Datum : 30.04.2025

Buro Stedenbouw is onderdeel van:

DAGNL.
DE ADVIESGROEP NEDERLAND

